

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

CZ/JZ

Telefoonnummer

1 | 2

Verzenddatum

– 5 DEC. 2018

Kenmerk

1116324/1152974

Uw kenmerk

Betreft: Beslissing op uw bezwaarschrift

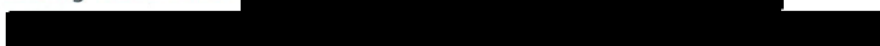
Op 11 juli 2018 hebben wij het besluit, nr. 1076038/1094898 genomen, waarbij een verzoek om informatie over de verbinding A8-A9 in het bijzonder standpuntbepaling en contacten en correspondentie met ICOMOS/Unesco en met de ministeries van OC&W en I&W, deels is geweigerd.

Tegen dit besluit heeft u bezwaar gemaakt als bedoeld in artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Dit bezwaarschrift, gedateerd op 9 augustus 2018, is ontvangen op 10 augustus 2018.

HOORZITTING

Op 4 oktober 2018 heeft aan de Dreef nr. 3 te Haarlem een openbare hoorzitting plaatsgevonden van Kamer III uit de Hoor- en adviescommissie als bedoeld in artikel 7:13 van de Awb (verder te noemen: de Commissie), waarin uw bezwaarschrift aan de orde is gesteld. Bij deze zitting was u aanwezig.

Ter toelichting van het bestreden besluit zijn namens ons college ter zitting verschenen

ADVIES COMMISSIE

De Commissie heeft op basis van de stukken en het besprokene in de hiervoor genoemde openbare hoorzitting advies aan ons uitgebracht. Het advies en het verslag van de hoorzitting vindt u als bijlagen bij deze brief.

BESLUIT

Wij hebben besloten het advies van de Commissie over te nemen. Gezien het vorenstaande hebben wij, gelet op de stukken en het besprokene tijdens de op 4 oktober 2018 gehouden hoorzitting, alsmede het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht, besloten:

1. u in uw bezwaar te ontvangen;
2. uw bezwaar gedeeltelijk gegrond te verklaren;
3. de bestreden beslissing van 11 juli 2018 met nr. 1076038/1094898 gedeeltelijk te herroepen door de

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

ondersteunende teksten bij het document "The Defence Line of Amsterdam" alsnog openbaar te maken, de anonimisering van teksten uit openbaar gemaakte documenten te motiveren met een beroep op artikel 10, lid 2 onder e Wob (eerbiediging persoonlijke levenssfeer) en het besluit voor het overige in stand te laten.

Een afschrift van dit besluit hebben wij gezonden aan het secretariaat van de Hoor- en adviescommissie.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

J.W. Remkes

Als u belanghebbende bent kunt u binnen zes weken na de verzending, uitreiking of publicatie van dit besluit schriftelijk beroep instellen. Het beroepschrift kunt u sturen aan de Rechtbank Noord-Holland, Sector Bestuursrecht, Postbus 1621, 2003 BR Haarlem. U kunt telefonisch een folder aanvragen over de beroepsprocedure via het telefoonnummer van Informatie Rijksoverheid (tel: 1400) of via de internetsite www.Rijksoverheid.nl.

U kunt ook digitaal beroep instellen bij de genoemde rechtbank via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

Bovenstaand besluit treedt in werking, ook al wordt een beroepschrift ingediend. Gelijktijdig met het indienen van een beroepschrift kunt u – bij spoedeisend belang – een voorlopige voorziening vragen bij de voorzieningenrechter van de Rechtbank Noord-Holland.

111 6324 / 1134705

Hoor- en adviescommissie

ADVIES

AAN GEDEPUTEERDE STATEN

naar aanleiding van de behandeling van het bezwaarschrift ingevolge artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van [REDACTED] (bezwaarde) tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland (verweerders) van woensdag 11 juli 2018, waarbij een deel van de door hem opgevraagde documenten die betrekking hebben op de correspondentie gerelateerd aan het project Verbinding A8-A9 niet openbaar is gemaakt.

ONTVANKELIJKHEID

Gelet op de datum waarop het bestreden besluit is verzonden, woensdag 11 juli 2018, en gelet op de datum waarop het per post verzonden bezwaarschrift is ontvangen, vrijdag 10 augustus 2018, stelt de Commissie vast dat dit binnen de wettelijke termijn is ingediend. Voorts is het rechtsgeldig ondertekend en wordt voldaan aan alle overige vormvereisten, zodat een inhoudelijke behandeling van de bezwaren kan plaatsvinden.

GRONDSLAG

De grondslag van het bestreden besluit is gelegen in artikel 11 van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob)

INHOUD VAN HET BESTREDEN BESLUIT

Op 1 mei 2018 ontvingen Gedeputeerde Staten een Wob-verzoek. Er werd verzocht om alle documenten die betrekking hebben op de standpuntbepaling en contacten en correspondentie met ICOMOS/Unesco (april 2017 tot en met 1 mei 2018), correspondentie, contacten en standpuntbepaling met het ministerie van OC&W en het ministerie van I en W over ICOMOS en UNESCO en Verbinding A8-A9 (juni 2017 tot en met 1 mei 2018) en overleg, correspondentie en contacten van de stuurgroep A8-A9 (juni 2017 tot en met 1 mei 2018).

Op 2 augustus 2017 is al een eerder Wob-verzoek ingediend, waarin om alle correspondentie met ICOMOS/Unesco en de ministeries in de periode april 2017 tot en met 2 augustus 2017 is gevraagd. Op dit verzoek is reeds een besluit genomen d.d. 27 september 2017. Derhalve hebben Gedeputeerde Staten het onderhavige besluit over de eerste twee vragen van het verzoek gebaseerd op de periode vanaf 2 augustus 2017.

Er is besloten een aantal documenten niet openbaar te maken, aangezien daar persoonlijke beleidsopvattingen in staan.

Informatie uit documenten die zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad en die persoonlijke beleidsopvattingen bevatten, hoeft niet openbaar te worden gemaakt. Als documenten van intern beraad worden o.a. aangemerkt: gespreksverslagen van overleggen binnen de overheid, ambtelijke adviezen, memo's, concepten van stukken etc.

De geweigerde documenten betreffen e-mails (al dan niet met bijlagen) tussen ambtenaren van de provincie en de genoemde ministeries die zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad met daarin persoonlijke beleidsopvattingen. Gedeputeerde Staten zijn van mening dat er geen aanleiding is om krachtens artikel 11, lid 2 Wob in niet tot personen herleidbare vorm informatie te verstrekken over deze persoonlijke beleidsopvattingen. Het is vaste rechtspraak dat feitelijke gegevens die zo nauw zijn verweven met persoonlijke beleidsopvattingen dat het niet mogelijk is ze te scheiden, evenmin

Hoor- en adviescommissie

openbaar worden gemaakt.

SAMENVATTING VAN DE BEZWAREN EN VERWEREN

1. Bezwaar:

De stukken moeten verstrekt worden in een niet tot personen herleidbare vorm. Door dit niet te doen, kan het openbaar bestuur niet worden gecontroleerd.

Verweer:

Bestuurders moeten zich in vrijheid en vertrouwelijkheid kunnen laten adviseren door hun ambtenaren en anderen zonder dat zij hier naderhand op kunnen worden aangesproken. Dit leidt ertoe dat persoonlijke beleidsopvattingen van ambtenaren en bestuurders in beginsel niet openbaar gemaakt dienen te worden. Artikel 11 stelt de bescherming van de vertrouwelijkheid van het interne beraad centraal. Vanzelfsprekend levert dit spanning op met het uitgangspunt dat overheidsinformatie in beginsel openbaar is. De wetgever heeft er echter voor gekozen om interne informatie vertrouwelijk te kunnen houden ten behoeve van het goed kunnen functioneren van de overheid.

Persoonlijke beleidsopvattingen kunnen zowel van ambtenaren als van bestuurders afkomstig zijn. De inhoud van een document is bepalend voor de vraag of er sprake is van persoonlijke beleidsopvattingen. Als er naast persoonlijke beleidsopvattingen ook feitelijke gegevens in een document staan, dienen deze laatste wel openbaar gemaakt te worden. Het is vaste rechtspraak dat indien feiten en persoonlijke beleidsopvattingen door elkaar lopen en deze niet kunnen worden gesplitst, er geen verplichting tot openbaarmaking bestaat van het geheel. In casu was hiervan naar de mening van verweerders sprake bij de in het bezwaarschrift genoemde documenten, waardoor de betreffende documenten zijn geweigerd en er geen toepassing is gegeven aan het bepaalde in artikel 11, lid 2 Wob.

2. Bezwaar:

Bij wel gepubliceerde documenten, o.a. document 2, zijn ten onrechte woorden weggelakt. Het gaat hier niet om een ambtelijk advies/ een stuk voor intern beraad.

Verweer:

Het interne karakter van een stuk wordt bepaald door het oogmerk waarmee dit is opgesteld. Degene die het document heeft opgesteld moet de bedoeling hebben gehad dat dit zou dienen voor hemzelf of voor het gebruik door anderen binnen de overheid. In casu was de begeleidende tekst door ambtenaren opgesteld met het oogmerk om als ondersteuning te dienen ten behoeve van de gedeputeerde die een presentatie over het project Verbinding A8-A9 zou geven aan een vertegenwoordiger van ICOMOS. Deze vertegenwoordiger bezocht de projectlocatie A8-A9 in Noord-Holland in het kader van een advies dat ICOMOS zou gaan uitbrengen aan UNESCO. De betreffende PowerPointpresentatie van de gedeputeerde is na het bezoek op verzoek digitaal verstrekt aan de vertegenwoordiger van ICOMOS in het kader van de door ICOMOS aan Unesco uit te brengen adviesrapportage. De ambtelijke, ondersteunende tekst ten behoeve van de gedeputeerde zat hier ook bij.

verweerders zijn van mening dat de door bezwaarde aangehaalde uitspraak van de Raad van State niet van toepassing is op de onderhavige zaak. In de aangehaalde zaak gaat het om documenten van externe derden (zie r.o. 7.1 en 7.2), terwijl het in onderhavige zaak ging om een ambtelijke tekst bij een PowerPointpresentatie die werd verstrekt aan een derde. Deze ondersteunende tekst is naar de mening van verweerders te beschouwen als ambtelijk advies en mocht aldus worden geweigerd op grond van artikel 11, lid 1 van de Wob (intern beraad).

Voor het overige wijzen verweerders er op dat in het kader van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer in de documenten die openbaar zijn gemaakt ingevolge onderhavig Wob verzoek, de persoonsgegevens zijn weggelakt. In ons besluit aan bezwaarde hebben wij verzuimd hiervoor een grondslag te vermelden. De grondslag vermelden wij in dit verweerschrift alsnog. De grond hiervoor is gelegen in artikel 10, lid 1 onder d van de Wob.

3. Bezwaar

Ook in de documenten 30 tot met 33 en 36 en 37 zijn ten onrechte woorden weggelakt. Dit zijn geen documenten voor intern beraad.

Verweer:

Geen reactie.

Hoor- en adviescommissie

OVERWEGINGEN VAN DE COMMISSIE

Alvorens inhoudelijk in te gaan op de bezwaren, wil de commissie voor de volledigheid melden dat zij, analoog aan artikel 8:29 van de Awb, kennis heeft genomen van de niet verstrekte documenten.

De Commissie overweegt ten aanzien van deze bezwaren het volgende.

De stukken moeten verstrekt worden in een niet tot personen herleidbare vorm. Door dit niet te doen, kan het openbaar bestuur niet worden gecontroleerd.

De commissie constateert dat bezwaarde niet concreet aangeeft welke documenten alsnog openbaar gemaakt moeten worden. Bezwaarde stelt slechts dat de documenten in een niet herleidbare vorm verstrekt moeten worden. De commissie zal, gelet op het bovenstaande, in zijn algemeenheid op niet openbaar maken van de documenten reageren.

Blijkens de geschiedenis van de totstandkoming van artikel 11 van de Wob (Kamerstukken II, 1986/87, 19 859, nr. 3, blz. 13 en 38) is met de in deze bepaling geregelde beperking van de openbaarheid beoogd te bewerkstelligen dat bij de primaire vormgeving van het beleid de betrokkenen in alle vrijheid hun gedachten en opvattingen kunnen uiten.

Niet noodzakelijk is dat opvattingen, om te kunnen worden aangemerkt als persoonlijke beleidsopvattingen als bedoeld in artikel 11, eerste lid, van de Wob, herleidbaar zijn tot een individueel persoon. In een document opgenomen opvattingen van personen die bij de opstelling van het document betrokken waren, dan wel opvattingen van overigens bij de beleidsvorming hiervan betrokken personen, verliezen hun karakter van persoonlijke beleidsopvattingen niet doordat zij niet herleidbaar zijn tot één bepaalde persoon en behoeven dan ook niet openbaar te worden gemaakt (ABRvS 01-07-2009, ECLI:NL:RVS:2009:BJ1121).

Daar komt bij dat als de omvang van de groep ambtenaren te gering is dat anonimiseren geen optie is, aangezien de identiteit van de betreffende ambtenaar dan toch achterhaald kan worden (ABRvS 4-5-2010, ECLI:NL:RVS:2010:BM3240).

Bij de geweigerde documenten gaat het voor een deel om concepten. Bezwaarde heeft in zijn pleitnota bijvoorbeeld de documenten (82 t/m 88 en 99 t/m 102) aangehaald als voorbeeld. Uit de jurisprudentie blijkt dat concepten, daar waar ze afwijken van de definitieve versie, worden geweigerd op grond van artikel 11, eerste lid, van de Wob (ABRvS 5-12-2012, ECLI:RVS:2012:BY5117 en ABRvS 1-9-2010, ECLI:NL:RVS:2010:BN5701). De weigeringsgrond ten aanzien van concepten is dan ook correct. Dat geldt eveneens ten aanzien van de stukken waarin de persoonlijke beleidsopvattingen zijn opgenomen die niet te scheiden zijn van feiten, of te zeer te herleiden zijn tot personen..

Bij wel gepubliceerde documenten, o.a. document 2, zijn ten onrechte woorden weggelakt. Het gaat hier niet om een ambtelijk advies/ een stuk voor intern beraad.

Bij document 2 gaat het om een PowerPointpresentatie waarbij de teksten onder de slide zijn weggelakt. Uit het verweerschrift blijkt dat deze teksten door ambtenaren zijn opgesteld met het oogmerk om als ondersteuning te dienen ten behoeve van de gedeputeerde. Aangezien er geen opnamen zijn gemaakt van de presentatie, is niet te achterhalen welke teksten wel of niet zijn uitgesproken tijdens de presentatie. Feit is wel dat deze presentatie in een besloten kring is gehouden.

In artikel 1 aanhef en onder f Wob is bepaald dat onder een persoonlijke beleidsopvatting het volgende wordt verstaan: een opvatting, voorstel, aanbeveling of conclusie van een of meer personen over een bestuurlijke aangelegenheid en de daartoe door hen aangevoerde argumenten.

De commissie is van mening dat het op zich gaat om een document bestemd voor intern beraad. Het is vervolgens de vraag of het ook gaat om persoonlijke beleidsopvattingen. De commissie is van mening dat deze teksten volledig feitelijk van aard zijn en niet kunnen worden aangemerkt als een persoonlijke beleidsopvattingen en dus verstrekt kunnen worden. Gelet op het bovenstaande behoeft de door bezwaarde aangehaalde jurisprudentie, wat daar ook van zij, geen verdere behandeling.

Hoor- en adviescommissie

Ook in de documenten 30 tot met 33 en 36 en 37 zijn ten onrechte woorden weggelakt. Dit zijn geen documenten voor intern beraad.

De commissie constateert dat de betreffende documenten volgens de inventarisatielijst openbaar zijn gemaakt. Bij deze openbaarmaking zijn echter wel teksten weggelakt. Noch uit het besluit, noch uit de inventarisatielijst blijkt waarom deze teksten zijn weggelakt. De commissie kan zich voorstellen dat bezwaarde, gelet op de inhoud van het bestreden besluit, tot de conclusie is gekomen dat de weglakking betrekking heeft op persoonlijke beleidsopvattingen. In het verweerschrift geven verweerders aan dat in het kader van de bescherming van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer persoonsgegevens zijn weggelakt ex artikel 10, lid 1 onder e van de Wob.

Verweerders hebben tijdens de hoorzitting een voorzichtig inkijkje gegeven ten aanzien van de inhoud van de betreffende e-mails om de weglakking nader te duiden; het gaat om gegevens betreffende de logistiek van de reis.

De commissie is van mening dat het beter was geweest om in de inventarisatielijst ook aan te geven om welke reden de weglakking heeft plaatsgevonden. Door dit niet te doen, kon bezwaarde niet anders dan concluderen dat al deze weglakkingen verband hielden met persoonlijke beleidsopvattingen over de A8-A9.

Uit de jurisprudentie (ABRvS 31-01-2018, ECLI:NL:RVS:2018:321) blijkt het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer zich verzet tegen openbaarmaking van namen van medewerkers die niet wegens hun functie in de openbaarheid treden, tenzij de indiener van het Wob-verzoek aannemelijk heeft gemaakt dat het belang van de openbaarheid in een concreet geval zwaarder weegt. De commissie is van mening dat bezwaarde dit niet aannemelijk heeft gemaakt. De weglakking ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer is dan ook terecht. Overigens heeft bezwaarde tijdens de hoorzitting aangegeven niet geïnteresseerd te zijn in informatie die betrekking heeft op de persoonlijke levenssfeer.

Status van de Stuurgroep

Bezwaarde heeft ook gevraagd om correspondentie met de Stuurgroep A8-A9. Document nr. 136, dat betrekking heeft op die correspondentie, is geweigerd op grond van artikel 11, eerste lid, van de Wob. Bezwaarde is van mening dat op grond van de recente jurisprudentie (ABRvS, 20-12-2017, ECLI:NL:RVS:2017:3497) er geen sprake is van intern beraad.

De commissie is van mening dat de Afdeling bestuursrechtspraak in deze uitspraak oordeelt dat van intern beraad als bedoeld in artikel 11 Wob geen sprake is wanneer aan dat beraad externe derden (van buiten de kring van de overheid) deelnemen die een eigen belang behartigen dat als zodanig bij het beraad een rol speelt. Aangezien de vertegenwoordigers van de Stuurgroep A8-A9 wel afkomstig zijn uit de kring van de overheid, is er wel sprake van intern beraad. Alle partijen in de Stuurgroep A8-A9 behartigen het algemene belang. De stuurgroep is alleen voor dit tijdelijke project in het leven geroepen en vormt daarbuiten geen vast adviesverband.

ADVIES VAN DE COMMISSIE

De Commissie komt op basis van de stukken en het besprokene tijdens de op gehouden openbare hoorzitting tot de conclusie dat het bestreden besluit gedeeltelijk herroepen moet worden. De ondersteunende teksten bij de PowerPointpresentatie moeten in de ogen van de commissie wel openbaar gemaakt worden. Tevens dient in de beslissing op bezwaar aan te geven dat de persoonsgegevens zijn weggelakt op grond van artikel 10, lid 1, onder e, van de Wob.

Het vorenstaande geeft de commissie aanleiding Gedeputeerde Staten van Noord-Holland met betrekking tot het bezwaarschrift van [REDACTED] d.d. 10 augustus 2018 te adviseren bezwaarde in zijn bezwaren te ontvangen en deze bezwaren gedeeltelijk gegrond te verklaren en in plaats van het bestreden besluit een nieuw besluit te nemen met inachtneming van het advies.

Hoor- en adviescommissie

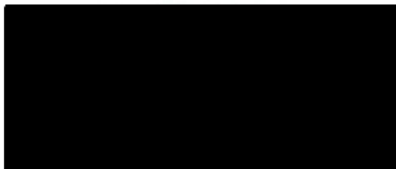
Haarlem, donderdag 4 oktober 2018

de Hoor- en adviescommissie,

Kamer III

fungerend secretaris

voorzitter

The Defence Line of Amsterdam

ICOMOS Advisory Mission, 6-7 October 2017

Joanna Geldhof, vice-governor province of North Holland

Welcome everyone!

And a very special welcome for you, Ms Luengo!

As a vice-governor for the province of North Holland, and on behalf of my colleagues, I am very pleased that during the next two days you will be discussing and studying the dilemma regarding the A8-A9 link road and the Defence Line of Amsterdam with us.

The province of North Holland, as siteholder of the UNESCO world heritage site the Defence Line of Amsterdam, is facing an enormously difficult challenge. On the one hand we are trying to resolve a major traffic and environmental problem that is affecting the quality of life of many people living and working in North Holland. On the other hand we don't want to affect the Outstanding Universal Value of the Defence Line.

Over the past few years we've searched for a solution using approaches from various disciplines, hoping to find one that would both resolve the traffic problem and not cause damage to the OUV of the world heritage site. That's why we invited ICOMOS for an advisory mission.

In the coming two days we'll speak about this dilemma in detail.

But first, I'd like to present you some background information about the Defence Line of Amsterdam.

Presentation

1. Defence Line of Amsterdam and management;
2. Part of Defence Line where link road A8-A9 is planned;
3. Contact with UNESCO/ICOMOS over the years concerning this dossier

My presentation has been divided into 3 parts.

First of all, I'd like to tell more about the Defence Line of Amsterdam and how it's managed in a general sense;

In the second part I'll zoom in on the subsection of the Defence Line where the A8-A9 link road has been proposed;

And finally, I'll briefly look back on contact that has taken place with UNESCO/ICOMOS in the past years regarding this dossier.

Defence Line of Amsterdam

I presume that you have read a lot about that while you prepared this mission.

The Defence Line's system works on the principal of inundation: flooding of the surrounding land. This tactic would keep the enemy at bay. 42 forts were constructed at strategically vulnerable places where, for example, roads or railways were located.

The province of North Holland, together with the province of Utrecht, was made the site holder of this World Heritage site.

Defence Line of Amsterdam in the past

Just an illustration to show how inundation of a section of land worked in the past to deter the enemy.

However, the Defence Line of Amsterdam was never actually used, in part because of the emergence of the airplane in 1900, making this type of defence system out of date.

Provinces of North Holland and Utrecht are 'siteholder' of the Defence Line (no ownership!)

Many parties involved

national government
2 provinces
19 municipalities
3 waterboard districts
19 private owners
42 administrators
UNESCO WHC/ICOMOS

While the province of North Holland is site holder of the Defence Line of Amsterdam, she is not the owner of the site.

The ownership of the plots and attributes within the property is fragmented. For instance nature organisations, municipalities, as well as private persons are owners of parts of the Defence Line.

As a site holder, we work closely with the parties mentioned on the sheet. We maintain in close contact with this stakeholders in a number of ways, including regular meetings on management issues regarding the property. Together with all these parties, we carry out our management plan and implementation programme for the Defence Line of Amsterdam.

Since 2005, the province of North Holland decided upon special programmes for the protection and development of the Defence Line as a World Heritage Site

Aims:

1. Protection of the landscape/
spatial developments;
2. Restoration/conservation;
3. Adaptive re-use/new
functions;
4. Recreation/Tourism;
5. Communication/marketing

Since 2015 Management Plan and Retrospective Statement of OUV

The province of North Holland has worked with multiyear implementation programmes since 2005 for the Defence Line of Amsterdam, focusing on the objectives mentioned in this sheet.

Defence Line of Amsterdam TODAY

Over the past few years, the Defence Line of Amsterdam, in part thanks to our efforts as site holder and in close cooperation with all the stakeholders, has been transformed from a closed defensive ring into an accessible green belt that serves as a recreational area for the city and her inhabitants. It's now a place where numerous recreational and cultural activities are held.

Restoration

Just a few pictures to give you an impression of the Defence Line:
Thanks to the effort of the numerous stakeholders and owners, many attributes of the Defence Line of Amsterdam have been restored over the past years.

Economical re-use

In our opinion economical reuse is very important for the preservation of the forts of the Defence Line. Without reuse, a fort quickly falls into a state of disrepair. In The Netherlands we call this principle: 'preservation through development'. Reuse also creates liveliness on the forts and raises awareness of the history of the Defence Line of Amsterdam.

Many of the forts nowadays house hospitality industry businesses like restaurants or serve as wine storage thanks to the suitable climate within the forts. Other forts are used for cultural activities.

Hotel/wellness-center Fort Nekkerweg

There is even one fort that has been converted into a hotel and wellness centre.

Our second visitor-center for the DLA

And I'm very proud that I can say that last Wednesday the second visitor center for the Defence Line of Amsterdam has opened in Fort by Krommeniedijk. A very special place where in the exhibition the importance of the landscape of the Defence Line gets attention

Landscape/green belt

The landscape of the Defence Line of Amsterdam is extremely important.

The forts are the more visible parts of the world heritage site, but it were the landscape, the dikes and the sluices that made the military system work by enabling inundation.

Thanks to the former defensive purpose of the Defence Line, the landscape directly surrounding Amsterdam has remained largely green and open.

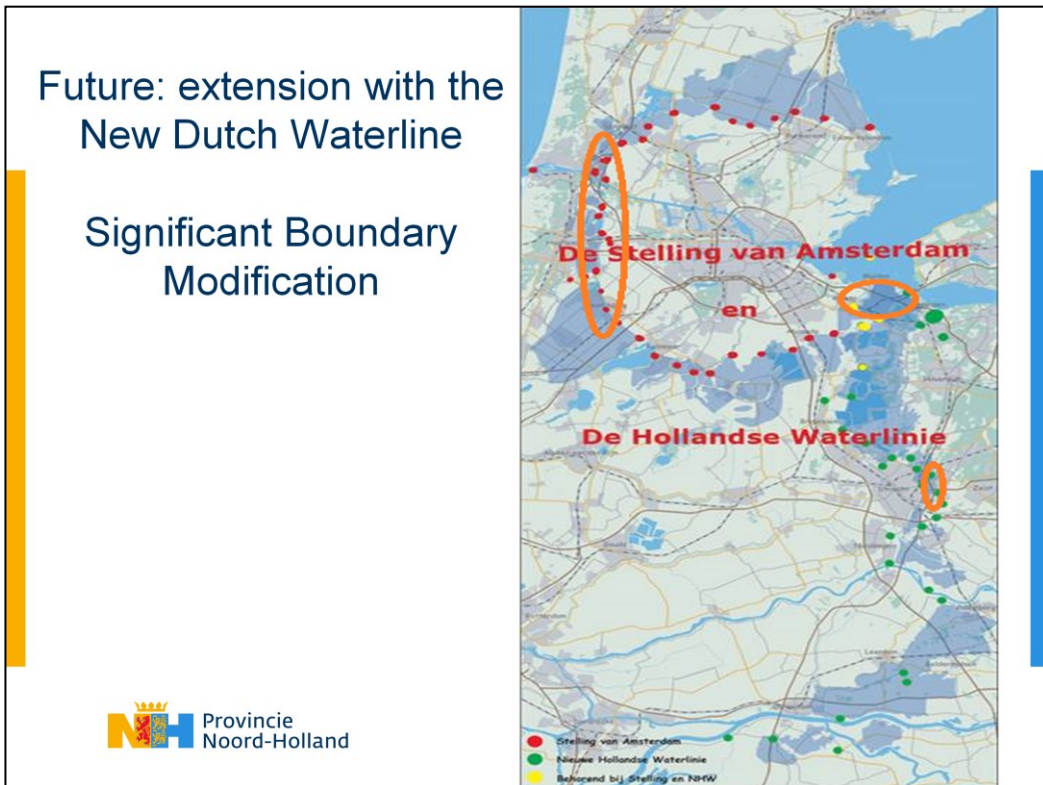
As site holder of the Defence Line, we and our partners try to preserve these open spaces where ever possible. That is sometimes very difficult given the intensive use of the space around the economic heart of the country. The discussion about the A8-A9 link road is a good example of this.

Open landscape (northern part of the Defence Line)

Just one other image. There is especially a great deal of open space in the north and south parts of the Defence Line.

For now I want to memorize the fact that the New Dutch Water Line (an older defence line) is being added as an extension to the Defence Line of Amsterdam by the procedure of a Significant Boundary Modification.

In 2019 this Significant Boundary Modification will be submitted to UNESCO.

If this Significant Boundary Modification is accepted by UNESCO, then a world heritage site of a length of more than 200 km will be created. Running from Amsterdam, along the city of Utrecht to the south of the Netherlands. A significant part of the economic centre of the Netherlands will then be located in or in the vicinity of this extended world heritage site.

A recently conducted landscape analysis has made clear that around 75% of this future world heritage site is open landscape and serves as farmingground or for recreational purposes and as well as a buffer against increasing urbanisation.

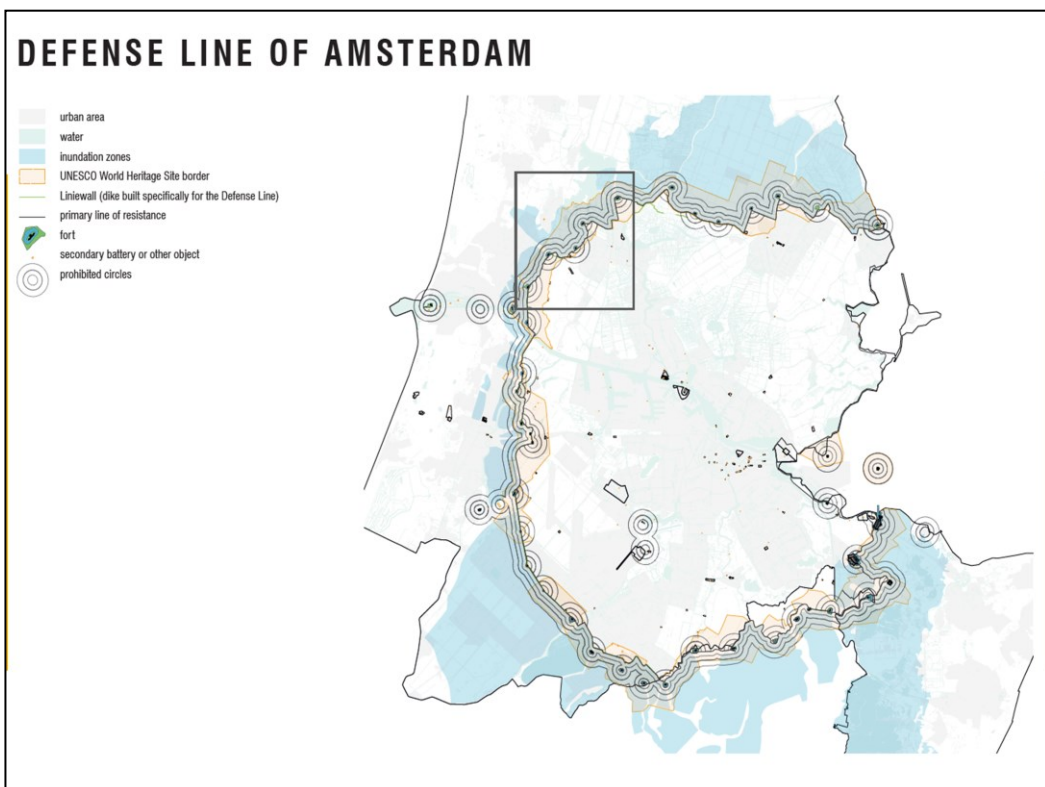
There are only 3 places in this large area where the spatial dynamics are so intense that it is difficult to prevent any type of development.

These are the 3 areas with orange circles, as indicated on the map.

An area at the westside of the capital of Amsterdam and nearby Schiphol International Airport. A smaller area east of Amsterdam and an area near the city of Utrecht.

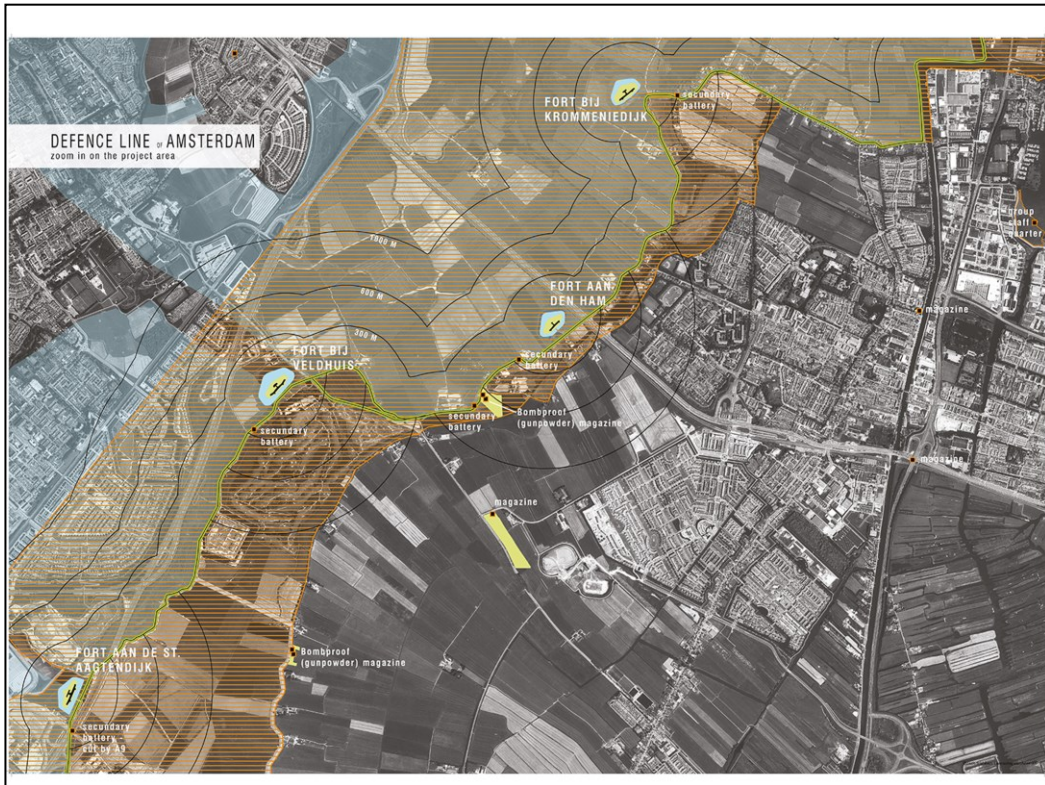
In these areas with intense economic activity, we will have to accept that spatial developments are unavoidable. On the other hand there are parts in the north and south part of this large future world heritage site where the open landscape is still intact and will stay intact, as shown on the previous sheets.

I would now like to take a closer look at the section of the Defence Line this Advisory Mission is focusing on. The frame within this sheet indicates the proposed location of the A8-A9 link road.

This section of the Defence Line of Amsterdam is part of the larger area from the previous picture, where there is intensive economic activity, mainly due to the proximity of the city of Amsterdam and Schiphol International Airport.

Taking a closer look at this area, makes clear which attributes of the Defence Line are located here. These are the forts, such as the fort at Veldhuis and the fort at de Ham, and the dikes serving as the resistance line of the Defence Line's defensive system. Unique in this part of the Defence Line is the 'second dike', functioning as an extra protection because of the lack of space for inundation nearby the dunes.

The black lines on this map indicates the former fields of fire surrounding these forts.

This map shows the 3 route alternatives we will be discussing in the coming days.

The Zero-plus alternative in the north;

The Heemskerk alternative in the middle;

The Golf Course alternative (situated over a golf course located in this area) in the south.

A visit to this area will give you a better idea about where these alternatives are situated in relation to the Defence Line of Amsterdam. The alternatives will be discussed in more detail in the presentations this afternoon on the A8-A9 link road.

Contact with ICOMOS regarding road link A8-A9:

- **2008:** letter to UNESCO from 'Milieukontakt Zaanstreek';
- **2010:** State of Conservation Report send to UNESCO;
- **2015:** Heritage Impact Assessment (HIA) A8-A9 send to UNESCO;
- **September 2015:** Mission ICOMOS regarding a Minor Boundary Modification (also visit to northwest part defence line);
- **November 2015:** ICOMOS technical review on the HIA;
- **January 2017:** HIA three route alternatives send to UNESCO;
- **April 2017:** ICOMOS technical review on the A8-A9 link road alternatives;
- **July 2017:** Request for an ICOMOS Advisory Mission and draft of Terms of Reference .

I will end my presentation with an overview of the contacts that has taken place over the past years with UNESCO and ICOMOS regarding the proposed A8-A9 link road. You also received this information as part of the documentation that was sent to you, so I won't give a summary at this time.

ICOMOS technical review 11-2015

- ICOMOS shows respect for the ongoing economic and urban growth in this part of the Defence Line and asked to document if the use of an existing road is a sustainable transportation solution;
- Examine a more direct solution: Heemskerk- en Golfbaanalternatief;
- The maintenance of the integrity and authenticity of tangible attributes must be a central issue;
- Paying attention to the existing visual features;
- Examine the possibility of defining a buffer zone.

I would, however, like to speak briefly about the two recommendations made by ICOMOS in November 2015 and April 2017.

In the recommendation issued in November 2015, we read the following:

- ICOMOS shows respect for the ongoing economic and urban growth in this part of the Defence Line and asked to document if the use of an existing road is a sustainable transportation solution. The last studies on the Zero-plus alternative, the one that is using the existing road, shows that this alternative is not a sustainable solution for the longer term. Later on today, you will be given more information about this;
- ICOMOS also stated that research was needed for more immediate solutions. This was done and we came up with what is referred to as the Heemskerk and Golf Course alternatives. More on those later today;
- The maintenance of the integrity and authenticity of tangible attributes must be a central issue. We are very aware of that. In the design of the road alternatives we give attention to this tangible attributes;

- ICOMOS recommended to pay attention to the existing visual features. We did this with the HIA of the visualisation of the three alternatives in January 2017;
- And ICOMOS advised to examine the possibility of defining a buffer zone. This study will be part of the Significant Boundary Modification I mentioned earlier.

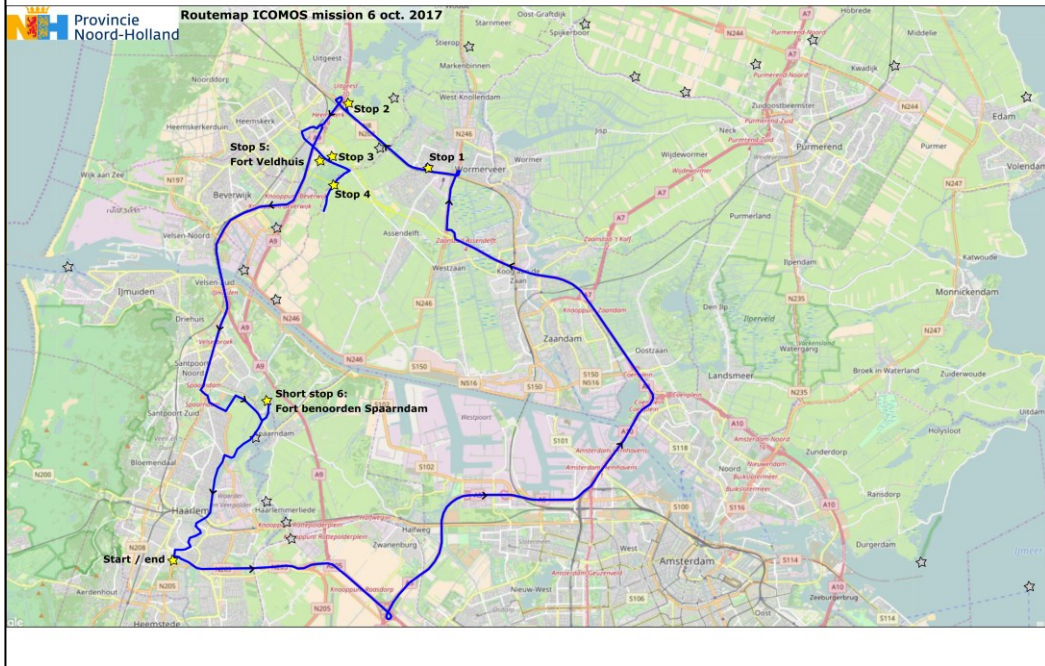
ICOMOS technical review 04-2017

- Zero-plus alternative appears the least impacting, this option is to be preferred ;
- Golf Course and the Heemskerk options need infrastructural works that suggest to have substantial negative impacts. Both alternatives also would cause a major fragmentation of the landscape;
- A landscape analysis may be helpful.

In its April 2017 recommendation ICOMOS concluded:

- The zero-plus alternative appears the least impacting, this option is to be preferred. As told before this option is no sustainable solution for the environmental and traffic problem;
- The Golf Course and the Heemskerk options need infrastructural works that suggest to have substantial negative impacts. Both alternatives also would cause a major fragmentation of the landscape. About this issue we want to discuss with you in depth the coming days;
- And ICOMOS advises that a landscape analysis may be helpful. A landscape analysis is carried out for the entire Defence Line of Amsterdam as well for the New Dutch Waterline and will be a part of the Significant Boundary Modification dossier.

Route today

I hope for now I have provided you with more insight information about the Defence Line of Amsterdam, its management and the dilemma we're facing as site holder:

The need for a sustainable solution for the environmental and traffic problem in the area A8 and A9 and the responsibility of preserving the world heritage site.

This is the end of my presentation.

On the sheet you will see the route we are taking to the area where the A8-A9 link road is proposed. In the bus you will get more details about this route.

For now let us proceed to the bus.

Unfortunately I won't be able to join you due to another appointment, but my colleague Elisabeth Post will be accompanying you.

I will join you again at around 15.00.

Thank you for your attention.

